

härstädes förvärfva och besitta, derest, de icke dertill undfått Hans Kejsrerliga Majestäts serskilda nådiga tillstånd, kunde Senatorn för sin del så mycket mindre tillstyrka den ifrågavarande bestämmningens tillempning å Finland, som sådant icke heller i traktater med andra fremmande magter blifvit medgifvet, till ådagaläggande hvaraf Senatorn erinrade huruledes uti XIII. artikeln af traktaten emellan Kejsaredömet Ryssland och Konungariket Storbrittanien och Irland af den 12. Januari 1859. /31. December 1858./, om de kontraherande magternas undersåtares rättighet att förvärfva egendom inom den andra magtens stater, och besittningar blifvit stadgadt att denna rättighet skulle anses inskränkt endast till sådan egendom hvars förhvärfvande eller besittning enligt landets lagar tillåtes utlänningar af hvilken annan nation som helst.

427 YTTRANDE VID PLENUM 6.III 1865

RA, Senatens arkiv

... då Senatorn Snellman – ansåg för sin del den föreslagna förändring-
en ingalunda medföra det gagn dermed åsyftats, nemligen mindre
ansträngning för lärjungarna vid elementarläroverken.

Det vore nemligen en känd och erkänd sak, att lärjungarnes kropps-
och själskrafter öfver höfvan ansträngdes genom den rådande lärome-
toden att öfverlasta dem med hemläsning och använda skoltimmarne
nästan uteslutande till hemlexornas förhörande. Äfven nu ifrågavarande
förslag hade sin grund i täflan läroanstalterna emellan om höga
betyg för lärjungarne i studentexamen, och vittnade det nogsam om
undervisningens art, att man fruktade, att de inlärdade lexorne skulle
hinna förflyga, om studentexamen icke aflades vid läseterminens slut,
utan tre månader senare. Ifrågavarande täflan hade ökats derigenom,
att vid lyceum i Helsingfors lärjungarne icke såsom sig borde vid
årsexamen dimmitterades till universitetet och erhålla dimissionsbetyg,
utan tvingades att för dettas erhållande ännu under ferien lösa vissa
pensa och underkasta sig slutförhör nästföre studentexamens under-
gående. De betyg validiurterne från lyceum i följd af detta förfarande
vunnit, hade vid öfriga läroverk i landet väckt önskan, att äfven deras
lärjungar måtte få undergå studentexamen genast efter det lexorna äro
inöfvade.

Men då vid studentexamen mogenheten i kunskaper, omdöme och
uppförande, icke den för tillfället inlärdade lexan bör tagas till måttstock
för bedömandet, trodde Senatorn sig icke böra tillstyrka en åtgärd,
hvarigenom endast ett motsatt förfarande uppmuntrades.

Den mellantid af tre månader emellan slutförhöret i skolan och
studentexamens undergående, under hvilken abiturienternas studier
hittills varit öfverlemnade åt deras egen omtanke, ansåg Senatorn för
sin del hafva ländt dem till gagn, då under densamma kunnat efter eget
val och på egen hand reda den inhemtade lexxkunskapen. Denna dem
lemnade frihet kunde icke heller medföra någon öfveransträngning, om
blott lösningen vid läroverken icke verkade dertill. Men detta senare
skulle desto mera inträffa, ju mera läseterminen för erhållande af
rådrum till studentexamens undergående förkortades.

I öfrigt komma, såsom föredraganden anmärkt, den ifrågavarande
ändringen i tiden för studentexamens anställande att inbringa högre
betyg endast åt eleverne från lyceum i Helsingfors och från de till denna

ort närmast belägna gymnasier, emedan det för lärjungarne vid de aflägsnare läroverken blefve nära nog omöjligt att begagna sig af densamma; äfvensom den antingen skulle leda tid ökad, icke till minskad kostnad för föräldrar och målsmän.

Senatorn önskade på grund af det anförda, att åt Senatens Ekonomie-departement måtte öfverlemnas att vidtaga sådan åtgärd, att icke mindre det ofvan anmärkta extra ordinära förhöret med abiturienterne från lyceum i Helsingfors komme att afskaffas, utan äfven vid statens läroverk lärjungarnes öfveransträngande må förekommas.

10 Skulle likväl Kejsrerliga Senaten finna för godt att tillstyrka det ifrågavarande förslaget, borde tiden för studentexamen så bestämmas, att examinatorerna vid Universitetet icke kränktes i sin rätt att åtnjuta den af statuterna för universitetet dem medgifna ferie, hvilken rätt de sig äfven förbehållit.

428 *S. H. ANTELL – J. V. SNELLMAN 9.III 1865*
HUB, JVS handskriftssamling

20

Gamle Vän och Broder!

För ditt senaste vänskapsfulla bref får jag tacka Dig varmt. Det har mycket lugnat mig, men jag måste förbindligast anhålla, att Du äfven, denna gång, fritager kronobetjeningen ifrån all, äfven den aflägsnaste motsträfvighet i frågan att befordra den äskade depositionen af kornet. Saken bedrefs genom sockne stämmor under pastorernes presidium och allmogen uttalar å dessa sin röst utan all inblandning å nämnde tjenstemäns sida. Jag står så godt som med ena foten i slädan på 30 vandring till Helsingfors hvarest jag anhåller att få bombardera Dig med en ganska diger promemoria – idel bekymmerfulla saker. Bered Dig nu min gode Broder på ett engla tålmod, derom beder

Vännen
 S. H. Antell.

Kuopio den 9:e Mars 1865.

429 *J. V. SNELLMAN – A. ARMFELT 11.III 1865*
RA, A. Armfelts brevväxling

40

Högvälborne Herr Grefve.

För Högvälborne Herr Grefvens höggunstiga medverkan till den utmärkelse, jag fått mottaga, får jag aflägga min vördnadsfullaste tacksägelse.

Jag ser i den ett tecken af vår Nådiga Monarks ädelmod, hvilken icke tillräknat mig såsom fel att hafva arbetat för en angelägenhet, som bragt Hans Majestät oro och bekymmer. Gud skall dock veta, att jag 50 lika litet som någon annan Finne, hvilken förtjenar detta namn, ville med ett enda ögonblicks sorg löna vårt fäderneslands ädle beskyddare och välgörare. Men sträfvandet till det bättre hörer menniskan till, och det erhållna goda förmår derföre aldrig göra folken förnöjda i den mening, att de icke skulle hafva något mera att begära. Detta är derföre icke något bevis på missnöje och otacksamhet. Det är tvärtom de